

REŽIE
XAVIER GIANNOLI

ZJEVENÍ

V KINECH OD
17. LEDNA 2019

ARTCAM

Presskit

Artcam Films

Jacques pracuje jako reportér ve velkých francouzských regionálních novinách. Jeho pověst nezaujatého a nadaného investigativního novináře upoutá pozornost Vatikánu, který si ho najme na splnění zvláštního úkolu. Stane se členem komise ověřující údajné zázračné zjevení v malé francouzské vesnici – tedy opravdového kanonizačního procesu.

Po svém příjezdu se setká s mladou a citlivou Annou, která tvrdí, že se osobně stala svědkem zjevení Panny Marie. I díky její zbožnosti se ve vesnici stává uznávanou osobností a brzy se musí rozhodovat mezi vlastní vírou a mnoha nabídkami, které dostává.

Tváří v tvář rozdílným názorům duchovních a skeptiků ve vyšetřovací komisi Jacques postupně odkrývá skryté motivy a tlaky, které ovlivňují vyšetřování, a jeho vlastní víra se otřásá v základech.

Synopse

Rozhovor s režisérem Xavierem Gianollim

Jak vás napadl námět tohoto filmu?

Už dlouhou dobu si chci udělat jasno ve vlastních názorech na náboženství a víru... Myslím, že tohle váhání je znát už na několika mých předchozích filmech, počínaje À l'origine (Na počátku), který se zabýval tématem slibů a lží a vyprávěl o dálnici, která nikam nevedla a každý v ní chtěl věřit. Cítil jsem potřebu zaměřit se na nejintimnější aspekty těchto témat a jednoho dne jsem si přečetl článek o tajemných kanonizačních procesech.

Věděl jsem, že církev občas vysílá vyšetřovací komise k údajně nadpřirozeným událostem, jako byla zázračná uzdravení nebo zjevení. Tyto kanonizační vyšetřovací komise nejsou vždycky složené jen z věřících. Jsou v nich lékaři nebo historikové, které oslovil biskup, aby shromáždili svědecké výpovědi a přesný popis události, na základě něž by bylo možné rozhodnout, zda je o podvrh... nebo ne. Perspektiva důkladného, vše dokumentujícího vyšetřování údajného důkazu boží existence odpovídala hlubokým pochybnostem, které jsem celý život cítil. Tyto pochybnosti se staly hybnou silou života i filmu.

Potřeboval jste to vyšetřit...

A chtěl jsem to udělat bez jakýchkoli sympatií nebo dogmatismu, z pohledu obyčejného člověka, ne filosofa nebo teologa (což ani nejsem), ale filmaře toužícího po prosté pravdě. Tak jsem došel k postavě novináře, který se vypraví vyšetřovat zdánlivě neuvěřitelnou událost: zjevení Panny Marie v dnešní Francii. Není to žádný svatoušek ani cynický ateista, ale svobodomyšlný člověk, který si chce udělat jasno v tom, co je pravda a co ne. S radostí jsem pak objevil, že se tohle vyšetřování vzdaluje od mých představ a míří nečekanými směry.

Vzbudily váš zájem o tohle téma také současné společenské nálady?

Potřeboval jsem tyhle problémy zbavit klišé, s kterými jsou prezentovány v médiích, debatách o střetu civilizací, návratu náboženství a fundamentalistického extrémismu nebo církevních skandálů. Protože pro mě jde především o osobní, niternou pouť... Každý se jimi zabývá podle svého nebo dál tápe jako já. Smysl života nenajdeme pomocí algoritmů, smartphonů, ekonomických slibů nebo politických iluzí. Chtěl jsem, aby hrdinova cesta končila v poušti, v prapůvodní poušti, v opuštěnosti a zdrženlivosti. Pokoušel se odhalit tajemství a nakonec se zdá, že rezignoval, možná proto, že

objevil krásu pochybování. To, jak Vincent pokleká, aby položil malou ohořelou ikonu na klášterní schody, stejným způsobem, jakým by lidé odložili své dítě, je zřejmě jedno z nejkrásnějších gest, které jsem kdy natočil. Vincent má pokoru a důstojnost, která se mě dotkla. Jako by nahlédl existenci hlubokého mystéria, přestože sám zůstal na jeho prahu.

Takže vás především zajímá lidský příběh...

Četl jsem fascinující knihu jménem Faussaires de Dieu (Boží podvrhy od Joachima Boufleta), která zkoumá podvodníky, kteří jsou odhodláni udělat cokoli, aby přiměli lidi uvěřit, že viděli boží znamení. Takže když jsem se rozhodl ponořit se do tohoto tématu, rozhodně jsem nechtěl, aby lidé věřili ve zjevení – to ani omylem... Ale zároveň jsem chtěl věřit v hlubokou upřímnost té mladé ženy, přes oprávněné pochybnosti, které můžeme mít ohledně toho, co tvrdí, že viděla. Takové sebeobětování je podle mě dojemné a poetické a mám pro něj hluboký respekt. Historik Yves Chiron na toto téma napsal několik knih, které mi velmi pomohly. Když jsem psal scénář, několikrát jsem o něm diskutoval s duchovními. Jednoho z nich jsem se zeptal: „Až budete umírat, budete se méně bát, protože věříte ve věčný život?“ Po krátké odmlce odpověděl: „Až budu zavírat oči, jako první si řeknu, doufám, že jsem se nezmýlil...“ To mnou velmi pohnulo. Vzpomněl

jsem si na překrásnou větu „Já nevím,“ která uzavírá román Emmanuela Carrèrehu Le royaume (Království). Protože ani já nevím. Proto stále hledám a k tomu potřebuji film... nebo potřebuji tohle téma, abych mohl pátrat po něčem filmovém. Já nevím.

Jak tohle pátrání začalo?

Nejprve jsem si našel seznam zjevení „potvrzených“ Vatikánem. Bernadette Soubirou je celkem známá, ale existují desítky dalších před ní i po ní. Poslední kanonicky potvrzené nadpřirozené zjevení se stalo v San Nicolas v Argentíně v osmdesátých letech. A zmínit je třeba také Garabandal, Medžugorje nebo Fatimu, které byly podrobené více či méně seriózním vyšetřováním s rozporupnými výsledky s širokým spektrem dohadů a názorových střetů... Našel jsem fotografii mladé vizionářky s elektroencefalografickou čepicí na hlavě a rukama sepjatýma v modlitbě, zatímco byly analyzovány elektrické vlny jejího mozku pro ověření pravdivosti jejích tvrzení. Ta fotografie v sobě měla zvláštní poezii – jako by technologie dokázala proniknout do tajemství duše. Zajímala mě hlavně faktická dimenze takového vyšetřování.

Podařilo se vám dostat se do prostředí skutečných kanonizačních procesů?

Chtěl jsem se odrazit od pozorování skutečného procesu. Takže jsem plánoval setkání s účastníky kanonizačních vyšetřování. Překvapilo mě, že jsem se potkal s muži a ženami, kteří rozhodně nebyli žádní naivkové ochotní uvěřit jen tak něčemu. Naopak, odhalovali podvodníky a lháře a do svých vyšetřování zapojovali lékaře a historiky. Ale problém je, že složili slib mlčenlivosti... Přesto se mi podařilo vytvořit si s

některými z nich určité vztahy a dokonce jsem získal přístup ke skutečným rozhovorům s vizionáři, kteří tvrdí, že byli svědky zjevení. Bylo to naprosto fascinující, protože byly velmi prosté a konkrétní, v podstatě velmi podobné žurnalistickému nebo policejnímu vyšetřování.

Jakmile vyšetřování skončí, komise předá své závěry biskupovi, jediné osobě, která může požádat Vatikán o uznání nadpřirozené události. Je to dlouhý, rigorózní, ostře sledovaný proces se stanoveným protokolem, který má posoudit řádnost vyšetřování a eliminovat podvrhy. A neměli bychom si představovat, že církev vítá a podporuje potvrzování zjevení. Naopak, myslím, že jsou pro ně spíš překážkou... Víra nepotřebuje důkazy, nebo to už není víra.

Ve vyprávění a způsobu režie je znát snaha o realismus a strohost...

Abych mohl napsat film, napřed si musím říct „Tomuhle nikdo neuvěří!...“ A právě tahle zásadní pochybnost mě vede k tomu, aby se do tématu ponořil hlouběji a hlouběji a použil všechny nástroje kinematografie, abych svému příběhu dodal „opravdovost“. Při natáčení jsem často myslel na skeptiky... a doufal jsem, že je mé důkladné rešerše přesvědčí, aby následovali mou postavu a aby se v ní ztratili. Stále se k tomu vyšetřování vracím. Vyšetřování založeném na skutečnosti,... které skončí otevřením jiné dimenze.

Před natáčením jsem se bavil se svým kameramanem Ericem Gautierem: musíš začít natáčením toho, jak se skutečnost jeví, aby ses pokusil dosáhnout stavu milosti, natáčeji tíhu těl, abys odhalil duši.

Proto jsem také potřeboval získat částečný kontakt s chaosem moderního světa, abych film dokončil. Chtěl jsem zkoumat intimní stránku tématu, ale také jeho širší kontext. Vydal jsem se natáčet do největšího uprchlického tábora na středním východě na hranicích Sýrie. Tato historická tragédie nás nutí ptát se, co jsme vlastně zač, jaké jsou naše hodnoty, naše dějiny a co jsme ochotni udělat, abychom nabídli pomocnou ruku. Když se Anna dívá k nebi a ztratí se v něm, Mériem pohlédne k zemi a najde se. Také ona věří v obětování sebe sama pro ty, kteří trpí, ale už je daleko od církevních dogmat. Cítí respekt k posvátnému v životě, za hranicemi všech náboženských problémů.

Co nám řeknete o Anně?

Věřím v hlubokou upřímnost její víry a její uzavřenost v modlitbě mě dojíká. Obětovala svůj život poselství, které věří, že obdržela. Stala se vězeňkyní těch, kdo chtěli šířit její tělo a její obraz. Její setkání s Jacquesem naruší její mlčení. Novinář vstoupí do jejího života plného tajemství jako princip pravdy. Ale především mě dojíká její nekonečná osamělost... Potřebovala být vyslyšena, být osvobozena. Tím, že ji znovu přivede k sobě, Jacques Annu zavede až na hranici jejího tajemství. Vytvoří se mezi nimi složité pouto, které zahrnuje osamělost a potřebu lásky, mystiku a přeludy, obět a něžnost.

Jak jste objevil Galateu Bellugi, která hraje Annu?

Jako u ostatních filmů, i tentokrát jsem strávil spoustu času sledováním zkušebních záběrů, protože každý film znovu přepíšu, když najdu herce. Viděl jsem stovky tváří... a pak tu Galateinu, kterou jsem neznal. Bylo to jednoduše jasné na první pohled. Sledoval jsem zkušební záběry, kde Anna mluví o svém zjevení a naprosto nebylo možné si uvědomit, že to Galatea jen hraje. Její pohled, její gesta, kvalita jejího hlasu, to vše vyzářovalo poutavou uvěřitelnost do neskutečné míry. V tom, s jakou samozřejmostí působila, že věří tomu, co říká, bylo až něco šíleného. Pak jsem zjistil, že hrála v několika dalších filmech, ale sama si nebyla jistá, jestli se chce stát herečkou, přestože má unikátní charisma. S Vincentem si vytvořila velice pozoruhodný vztah - jako by oba pochopili, že nejvíc získají tím, že si od sebe budou držet odstup. Je zároveň přátelská a záhadná, zkrátka vše, o čem může režisér snít. Dar z nebes.

Ve filmu jste použil hudbu Arvo Pärta...

Při psaní scénáře jsem Arvo Pärta poslouchal. Pro ty, kteří ho neznají - je to současný litevský skladatel. S jeho dílem mě seznámil můj nahrávací technik François Musy, se kterým pracuji už od svého prvního krátkého filmu. Co se o takovém géniovi dá říct? Jak jsem řekl, chtěl jsem svůj film ukotvit v současné realitě a každodenních zvucích: hluku krejčovských strojů, letadel a aut, vibrace neonových světel na stropech. Snímek se neodehrává v tichu kostela v malé pastýřské vesnici – právě naopak. Takže Pärtova hudba zastává úlohu kontrapunktu k tomuto realismu, který vás příliš nesevádí k tomu uvěřit v možnost nadpřirozena. Jeho hudba dává prostor tichu, pochybnosti, hluboké lidskosti a poezii nejistoty. Ale velmi rád mám i melodii Georgese Deleruea. Pro mě je velmi důležité, že kinematografie je podívaná, podívaná našich životů, během nichž hledáme sami sebe. A tohle hledání mi připomíná motiv jménem Stellaire, který uslyšíme na konci filmu. Delerue ho složil na konci osmdesátých let pro dokumentární televizní seriál o astrofyzice. Ukázal, jak se lidé stále pokoušeli rozluštit tajemství nebes. Vzpomínám si, že vrcholní vědci, kteří strávili své životy studováním vesmíru, nakonec zkoumali existenci Boha.

Původní název: L'Apparition | **Režie:** Xavier Giannoli | **Scénář:** Xavier Giannoli | **Hrají:** Vincent Lindon, Galatea Bellugi, Patrick d'Assumçao | **Kamera:** Eric Gautier | **Střih:** Cyril Nakache | **Rok výroby:** 2017 | **Země:** Francie | **Jazyk:** francouzsky s českými titulky | **Nosiče:** DCP, MP4, DVD | **Přístupnost:** 12+ | **Stopáž:** 137 min | **Žánr:** drama